

Sygn. akt *I AGa 141/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Maciej Rozpędowski

Sędziowie: Małgorzata Gulczyńska

Małgorzata Kaźmierczak (spr.)

Protokolant: stażysta Andrzej Becker

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2021 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. M. (1)**

przeciwko (...) **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż.**

o ochronę praw autorskich

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 23 grudnia 2019 r. sygn. akt IX GC 483/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 3.240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Gulczyńska Maciej Rozpędowski Małgorzata Kaźmierczak

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 11 marca 2016r. powódka B. M. (1) wniosła o nakazanie pozwanej (...) sp. z o.o. Żarach zaniechania naruszeń autorskich praw osobistych i majątkowych powódki (szczegółowo wskazanych w pkt 1-7 pozwu) oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 22.540,00zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- 3.540,00zł od dnia 23 lipca 2015r. do dnia zapłaty,

- 19.000,00zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

a także zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 5 lipca 2016r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych bądź według spisu kosztów oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00zł.

W piśmie procesowym wniesionym w dniu 12 września 2018r. powódka zmodyfikowała żądanie pozwu w zakresie roszczeń majątkowych (wniosek 8 pozwu) w ten sposób, że wniosła o:

- zapłatę kwoty 3.540,00zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2015r. do dnia zapłaty (jak dotychczas);
- zapłatę kwoty 10.000,00zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (jak dotychczas);
- zapłatę kwoty 19.433,50zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym wniesionym w dniu 24 października 2018r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, w tym również w zakresie zmodyfikowanym w piśmie procesowym powódki z dnia 11 września 2018r., zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie według spisu kosztów przedłożonego przed zamknięciem przewodu sądowego.

W toku rozprawy w dniu 27 listopada 2019r. pełnomocnik powódki wniosł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej mając na uwadze okres trwania postępowania, ilość rozpraw, obszerność materiału dowodowego oraz stopień skomplikowania sprawy.

Również w toku rozprawy w dniu 27 listopada 2019r. pełnomocnik pozwanej wniosł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej z tożsamych przyczyn jak to wskazała strona powodowa.

Zaskarżonym wyrokiem z 23. 12.2019r Sąd Okręgowy w Poznaniu nakazał pozwanemu zaniechanie naruszeń autorskich praw osobistych powódki polegających na wykreśleniu powódki B. M. (1) ze strony tytułowej projektu budowlanego zamiennego z lipca 2015 r. oraz rysunków wchodzących w skład projektu budowlanego budynku usługowo – mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż., jako osoby opracowującej projekt budowlany w branży architektonicznej oraz usunięcie skutków naruszenia poprzez nakazanie pozwanemu umieszczenia w tych miejscach zapisu „opracował mgr inż. arch. B. M. (1)”, nakazał pozwanemu zaniechanie naruszeń autorskich praw osobistych powódki polegających na dokonywaniu bez zgody powódki zmian w projekcie budowlanym zamiennym branży architektonicznej z lipca 2015 r. oraz w wizualizacji architektonicznej budynku usługowo – mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż., nakazał pozwanemu zaniechanie naruszeń autorskich praw majątkowych powódki polegających na publikacji w dniu 10 lipca 2015 r., 14 września 2015 r., 8 października 2015 r., 13 października 2015 r., 29 października 2015 r., 12 listopada 2015 r., 27 listopada 2015 r. bez zgody powódki wizualizacji architektonicznej budynku usługowo – mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. na portalu społecznościowym facebook użytkownika (...) poprzez zakazanie pozwanemu publikacji wskazanej wyżej wizualizacji na stronach www i portalach społecznościowych oraz usunięcie skutków naruszenia poprzez nakazanie pozwanemu usunięcie w/w publikacji z portalu społecznościowego facebook użytkownika (...), nakazał pozwanemu zaniechanie naruszeń autorskich praw majątkowych powódki polegających na publikacji bez zgody powódki wizualizacji architektonicznej budynku usługowo – mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. umieszczonej na portalu społecznościowym facebook na osi czasu użytkownika (...) na zdjęciu z Gazety (...) z dnia 17 lipca 2015 r. oraz usunięcie skutków naruszenia poprzez nakazanie pozwanemu usunięcie w/w publikacji z osi czasu użytkownika (...) na portalu społecznościowego facebook, nakazał pozwanemu zaniechanie naruszeń autorskich praw majątkowych powódki polegających na publikacji na stronie internetowej (...) bez zgody powódki wizualizacji architektonicznej budynku usługowo – mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. oraz usunięcie skutków naruszenia poprzez nakazanie pozwanemu usunięcie w/w publikacji, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 22.973,50 zł z następującymi odsetkami;

- z ustawowymi odsetkami od kwoty 3540 zł od dnia 23 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

- z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 2.000 zł od dnia 11 marca 2016 r. do dnia zapłaty,

- z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 7.000 zł od dnia 23 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty,

- z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 10.433,50 zł od dnia 18 października 2018 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddalił, kosztami procesu obciążył strony stosunkowo, a mianowicie powódkę w 25 %, a pozwanego w 75 % pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego

Powódka B. M. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą ArchiStruktura (...) w Ż.. Pozwana (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ż., której prezesem zarządu jest M. J. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie wykonywania robót budowlanych. Udziałowcami pozwanej spółki są bracia M. J. oraz J. J.. Jednocześnie bracia M. J. oraz J. J. są współnikami spółki cywilnej FIRMA (...) S.C. (...), J. J. z siedzibą w Ż.. M. J. oraz J. J. – współnicy spółki cywilnej - są właścicielami posesji, na której jako inwestorzy zlecili wybudowanie budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż.. Z kolei podmiotem realizującym zadanie inwestycyjne w formule „zaprojektuj i wybuduj” była pozwana spółka (...) sp. z o.o. Żarach.

W dniu 28 kwietnia 2011 r. M. J. oraz J. J. jako współnicy spółki cywilnej FIRMA (...) S.C. (...) oraz J. J. zawarli z L. M. reprezentującym Biuro Usług (...) - jednostką projektową - umowę na wykonanie projektu budowlanego budynku mieszkalno - usługowego w Ż. przy ul. (...) na działkach (...). W umowie zastrzeżona na rzecz jednostki projektowej prawa wynikające z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W dniu 30 czerwca 2011r. M. J. oraz J. J. jako współnicy spółki cywilnej FIRMA (...) S.C. (...) oraz J. J. zawarli z L. M. oraz K. S. (1) umowę o przeniesienie majątkowych praw autorskich. Na jej podstawie K. S. (1) i L. M. przenieśli na FIRMA (...) ZAKŁAD (...) S.C. M. J. oraz J. J., niezależnie od wszelkich innych okoliczności, wszelkie autorskie prawa majątkowe do dzieła – opracowania dokumentacji projektowej wykonawczej branży architektura i konstrukcja pod tytułem „Projekt budynku mieszkalno – usługowego w Z. przy ul. (...), na działkach oznaczonych geodezyjnie numerami (...)” objęte następującymi polami eksploatacji: utrwalenie, zwielokrotnienie dowolną techniką, wprowadzenie do obrotu, wprowadzenie do pamięci komputera, związane z przekazaną dokumentacją i zezwolili M. i J. J. na dokonywanie bez konieczności uzyskania dalszej zgody L. M. oraz K. S. (1) wszelkich zmian, pod warunkiem że zmiany te dokonywane będą na zlecenie M. i J. J. przez osoby posiadające odpowiednie przygotowanie zawodowe i kwalifikacje. L. M. oraz K. S. (1) nie wyrazili tożsamej zgody na opracowywanie i eksploatację ich projektu pozwanej spółce (...) sp. z o.o. w Ż..

W dniu 9 marca 2015r. pozwana (...) sp. z o.o. w Ż. zawarła z P. K. umowę o dzieło, na podstawie której P. K. miał wykonać projekt zamienny w branży architektonicznej budynku usługowo – mieszkalnego w zabudowie zwartej – etap I budynek „A” w Ż., ul. (...), działka numer (...) obręb 2.

Jednocześnie P. K. jako wykonawca bez składania dodatkowego oświadczenia woli przeniósł na (...) sp. z o.o. w Ż., niezależnie od wszystkich innych okoliczności, wszelkie autorskie prawa majątkowe objęte następującymi polami eksploatacji: utrwalenie, zwielokrotnienie dowolną techniką, wprowadzenie do obrotu, wprowadzenie do pamięci komputera, związane z przekazaną dokumentacją i zezwolił (...) sp. z o.o. na dokonywanie bez konieczności uzyskania jego (P. K.) zgody wszelkich zmian, pod warunkiem, że zmiany te dokonywane będą na zlecenie (...) sp. z o.o. przez osoby posiadające odpowiednie przygotowanie zawodowe i kwalifikacje.

Powódka B. M. (1) w ramach prowadzonej działalności w lutym 2014 r. podjęła stałą współpracę z pozwaną spółką (...) spółka z o.o. w Ż.. W ramach tej współpracy powódka wykonywała dla pozwanej koncepcje i wizualizacje oraz projekty. Strony rozliczały się w ramach współpracy na podstawie miesięcznych zbiorczych faktur, za wykonane

przez powódkę na rzecz pozwanej zlecenia. Współpracując z pozwaną powódka przebywała i wykonywała zlecenia w siedzibie pozwanej, jak również u siebie w domu. Początkowo powódka korzystała z własnego komputera i oprogramowania, a po pewnym czasie pozwana stworzyła dla powódki stanowisko pracy. Dane powódki jako architekt i jej zdjęcie umieszczone zostało również na stronie internetowej pozwanej firmamj.pl w zakładce kontakty. W związku z prowadzoną współpracą pozwana w czerwcu 2015 r. zleciła powódce prace związane z koncepcją, wizualizacją i projektem budowlanym obiektu kamienicy przy ul. (...) w Ż.. W czerwca 2015r. B. M. (1) zawarła z pozwaną spółką (...) sp. z o.o. ustną umowę, na podstawie której pozwana spółka zlecała wykonanie powódce B. M. (1) projektu - opracowanie (w zespole) zamiennego projektu budowlanego (w stosunku do pierwotnego projektu budynku, do którego prawa autorskie początkowo posiadali L. M. oraz K. S. (2)) oraz wizualizacji architektonicznej budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż.. Umowa określała między innymi wysokość wynagrodzenia przysługującego za wykonanie dzieła w wysokości 3540 zł oraz oczekiwania inwestora odnośnie parametrów technicznych inwestycji. Nadto projekt budowlany oraz wizualizacja miały odpowiadać warunkom obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz uwzględniać istniejący plan zagospodarowania terenu. Umowa nie zawierała postanowień dotyczących autorskich praw do projektu. W związku ze zleceniem powódka w czerwcu 2015r. wykonała na rzecz pozwanej (...) sp. z o.o. koncepcję oraz wizualizację architektoniczną obiektu kamienicy przy ul. (...) w Ż.. Koncepcja wraz z wizualizacją była wstępnym szkicem potrzebnym w celu uzyskania akceptacji inwestora na rozpoczęcie prac projektowych, a nadto niezbędnym do uzyskania zatwierdzenia projektowanej inwestycji przez Miejskiego Konserwatora Zabytków w Ż.. Za wykonanie koncepcji i wizualizacji B. M. (1) otrzymała – na podstawie wystawionej faktury nr (...) z dnia 8 czerwca 2015 r. - od (...) sp. z o.o. wynagrodzenie w wysokości 3.363,00zł.

Powódka B. M. (1) na podstawie zlecenia pozwanego wykonała w zespole z innymi projektantami i architektami zatrudnionymi w pozwanej spółce, tj. M. P. i D. S. zamienny projekt budowlany w branży architektonicznej budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. i była jego współautorką razem z projektantem P. K., który był współautorem projektu. P. K. proponował zmiany i wszelkie uzgodnienia w tym zakresie prowadził z pracownikiem pozwanej M. P.. P. K. nie kreślił rysunków. To powódka kreśliła m.in. rysunki i rzuty, a nadto proponowała zmiany i wysuwała własne propozycje w zakresie zmian projektu, które były konsultowane z innymi członkami zespołu, m.in. w/w pracownikami pozwanej za pośrednictwem korespondencji e-mailowej oraz P. K. za pośrednictwem pracownika pozwanej M. P.. Wizualizację budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. powódka wykonała samodzielnie i była jej wyłącznym autorem. W dniu 15 lipca 2015r. wykonaną dokumentację projektową oraz wizualizację powódka B. M. (1) przekazała pozwanej (...) sp. z o.o. W projekcie zamiennym i załączonej do niego dokumentacji projektowej w rubryce projektował wskazany został P. K., natomiast w rubryce opracował powódka B. M. (1). W chwili wykonywania projektu i wizualizacji powódka studiowała architekturę i nie miała odpowiednich uprawnień projektowych.

W dniu 15 lipca 2015r. powódka B. M. (1) obciążyła pozwaną (...) sp. z o.o. fakturą VAT nr (...)r. na kwotę 3.540,00zł tytułem wykonania dokumentacji projektowej – projektu zamiennego oraz wizualizacji architektonicznej obiektu. Faktura została doręczona pozwanej spółce w dniu 16 lipca 2015r., a termin jej płatności został ustalony na dzień 22 lipca 2015r. Pozwana wykorzystała projekt zamienny współautorstwa powódki i przekazała go inwestorowi, by w ramach procedury administracyjnej złożył go wraz z wnioskiem o wydanie pozwolenia zamiennego na budowę obiektu usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż.. Z dokumentacji projektowej złożonej do Starostwa w Ż. pozwana (...) sp. z o.o. wykreśliła powódkę B. M. (1) z rubryki opracował. Powódka w ogóle nie widniała w projekcie. W oświadczeniu złożonym w dniu 10 sierpnia 2015r. do Starostwa Powiatowego w Ż. powódka B. M. (1) wskazywała, że jest twórcą projektu zamiennego budynku zlokalizowanego w Ż. – ul. (...) o ul. (...), w zakresie branży architektura. Podała, że projekt został złożony przez inwestora w Starostwie Powiatowym w Ż., bez poinformowania jej o tym fakcie oraz bez umieszczenia jej jako osoby opracowującej w projekcie. W związku z tym, wniosła o zaniechanie procedur dotyczących uzyskania pozwolenia na budowę do czasu wyjaśnienia sprawy.

Projekt zamienny współautorstwa powódki, jak również wizualizacja architektoniczna autorstwa powódki budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. były następnie na zlecenie pozwanej przedmiotem

dalszego opracowania i modyfikacji na zlecenie pozwanej. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu do projektu budowlanego oraz wizualizacji architektonicznej dodatkowej kondygnacji budynku. Wizualizację budynku (...)-kondygnacyjnego plus strych opracowaną na podstawie wizualizacji powódki (budynek (...)- kondygnacyjny) wykonała K. G. (1) na zlecenie pozwanej. W wizualizacji budynku (...)- kondygnacyjnego plus strych wykonanej przez K. G. (1) wykorzystano cechy twórcze o indywidualnym charakterze wizualizacji autorstwa powódki, w związku z tym wizualizacja ta stanowiła opracowanie wizualizacji powódki. Na wprowadzenie zmian i opracowanie projektu zamiennego oraz wizualizacji pozwana spółka nie posiadała zgody współautorki projektu oraz autorki wizualizacji, tj. powódki B. M. (1). Zmieniona dokumentacja projektowa współautorstwa powódki stanowiła następnie podstawę do uzyskania kolejnego zmiennego pozwolenia na budowę, a następnie na podstawie tej dokumentacji projektowej wybudowany został 4- kondygnacyjny budynek plus strych.

W dniu 10 lipca 2015r. pozwana (...) sp. z o.o. opublikowała – bez zgody powódki B. M. (1) - na portalu społecznościowym użytkownika (...) wizualizację architektoniczną budynku usługowo-mieszkalnego autorstwa powódki (3 piętra plus poddasze) zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż.. Post z dnia 10 lipca 2015 r. z w/w wizualizacją powódki znajduje się cały czas na portalu społecznościowym użytkownika (...). W dniu 17 lipca 2015r. pozwana (...) sp. z o.o. opublikowała – bez zgody powódki B. M. (1) - na portalu społecznościowym F. na osi czasu użytkownika (...) zdjęcie - fragment publikacji prasowej z Gazety (...) przedstawiające wizualizację budynku usługowo-mieszkalnego (3 piętra plus poddasze) zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. bez oznaczenia autorstwa wizualizacji. Post z dnia 17 lipca 2015 r. z w/w wizualizacją powódki znajduje się cały czas na portalu społecznościowym użytkownika (...).

W dniu 14 września 2015r. pozwana (...) sp. z o.o. opublikowała – bez zgody powódki B. M. (2) – na portalu społecznościowym F. użytkownika (...) wizualizację architektoniczną budynku usługowo-mieszkalnego (budynek (...)- kondygnacyjny plus poddasze) zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. bez oznaczenia autorstwa powódki. Jednocześnie była to reklama sprzedaży/wynajmu lokali o powierzchni od 50 do 400 m.kw. Post z dnia 14 września 2015 r. z w/w wizualizacją powódki znajduje się cały czas na portalu społecznościowym użytkownika (...).

Pozwana (...) sp. z o.o. w korespondencji mailowej z dnia 28 lipca 2015r. przesłała powódce B. M. (1) projekt umowy o dzieło z prośbą o wypełnienie jej pustych miejsc oraz odesłanie. Przedmiotem tej umowy było sporządzenie dokumentacji obejmującej wizualizację budynku i otoczenia w Ż. przy ul. (...). W odpowiedzi z dnia 29 lipca 2015r. powódka B. M. (1) odmówiła podpisania zaproponowanej przez pozwaną umowy wskazując, że zgodnie z ustną umową zlecenia zawartą w dniu 15 czerwca 2015r. i potwierdzoną w dniu 19 czerwca 2015r. przejęła ona zlecenie na wykonanie dokumentacji projektowej – projektu zamiennego oraz wizualizacji architektonicznej obiektu, budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej, etap I, Budynek „A” w zakresie branży architektonicznej, zlokalizowanego w Ż. – ul. (...) o ul. (...). Ponadto powódka poinformowała, że bez jej wiedzy i zgody opublikowano jej wizualizację oraz rzut parteru na stronie pozwanej na portalu społecznościowym F. oraz w tygodniku Gazeta (...) (wizualizacja). Pozwana spółka w odpowiedzi na mail powódki stwierdziła, że nie podziela jej stanowiska. Pismem z dnia 4 sierpnia 2015r. pozwana (...) sp. z o.o. odesłała powódce B. M. (1) fakturę nr (...) (bez opłacenia należności nią objętych) bez księgowania w związku z brakiem stosownego protokołu i podpisanego przez strony zlecenia obejmującego roszczenia na niej przedstawione.

Pismem z dnia 20 sierpnia 2015r. powódka B. M. (1) wezwała pozwaną spółkę do:

- niezwłocznego zaniechania naruszeń autorskich praw osobistych powódki, polegających na wykreśleniu powódki ze strony tytułowej zamiennego projektu budowlanego oraz rysunków wchodzących w skład projektu budowlanego budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. jako osoby opracowującej zamienny projekt budowlany w branży architektonicznej, oraz usunięcia skutków naruszenia poprzez umieszczenie w tych miejscach zapisu: opracowała mgr inż. arch. B. M. (1)",

- niezwłocznego zaniechania naruszeń autorskich praw majątkowych powódki, polegających na publikacji w dniu 10 lipca 2015r., bez zgody autora, rzutu parteru i wizualizacji architektonicznej budynku usługowo-mieszkalnego

zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż., na portalu społecznościowym F. użytkownika (...), oraz usunięcia skutków naruszenia poprzez usunięcie ww. publikacji,

- niezwłocznego zaniechania naruszeń autorskich praw majątkowych powódki, polegających na publikacji wizualizacji architektonicznej budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż., na portalu społecznościowym F. na osi czasu użytkownika (...) na zdjęciu z Gazety (...) z dnia 16 lipca 2015r., oraz usunięcia skutków naruszenia poprzez usunięcie ww. publikacji,

- zapłaty kwoty 3.000,00zł w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania tytułem zadośćuczynienia za krzywdę polegającą na naruszeniu autorskich praw osobistych powódki,

- zapłaty kwoty po 1.000,00zł w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania tytułem naprawienia szkody za każde z naruszeń majątkowych praw autorskich powódki (wskazano dwa naruszenia) opisanych bliżej w pkt 2 i 3 wezwania,

- zapłaty kwoty 3.540,00zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2015r. do dnia zapłaty, w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, tytułem wynagrodzenia za wykonanie dokumentacji projektowej – projektu zamiennego budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej, etap I, Budynek A w zakresie branży architektonicznej zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. oraz wizualizacji architektonicznej tej inwestycji. Pozwana spółka odebrała wezwanie w dniu 27 sierpnia 2015r.

Pozwana (...) sp. z o.o. opublikowała – bez zgody powódki B. M. (1) – na portalu społecznościowym F. użytkownika firmamj zmodyfikowaną wizualizację architektoniczną budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. (budynek (...) - kondygnacyjny plus poddasze) stanowiącą opracowanie wizualizacji powódki (budynek (...) - kondygnacyjny plus poddasze) w dniach:

1. 8 października 2015r.;

2. 13 października 2015r.;

3. 29 października 2015r. ;

4. 12 listopada 2015r.

5. 27 listopada 2015r.

Przynajmniej od dnia 12 listopada 2015r. wizualizacja 4 - piętrowego budynku + poddasze była wykorzystywana bez zgody powódki poprzez umieszczenie na tablicy reklamowej - banerze na placu budowy eksponowanej od dnia 12 listopada 2016 r. nie dłużej niż do dnia 5 lipca 2016 r. Oprócz wizualizacji budynku (...) - kondygnacyjnego plus poddasze pozwana spółka opublikowała w dniu 27 listopada 2015r. w serwisie (...) użytkownika F. zrzut (rysunek) lokali (...) piętra stanowiący część projektu budowlanego. Pozwana korzystała również bez zgody powódki sześciokrotnie z wizualizacji 4 - kondygnacyjnego budynku plus poddasze poprzez jej publiczne udostępnienie na stronie internetowej pozwanej (...) w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niej dostęp. Publikacje do chwili wydania wyroku przez Sąd I instancji znajdowały się na w/w na portalu społecznościowym i stronie internetowej pozwanej.

Wizualizacja autorstwa powódki B. M. (1) budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. posiadała cechy twórcze i indywidualny charakter, zatem była utworem. Wizualizacja powódki posiadała następujące cechy twórcze: układ i kształt okien oraz drzwi wejściowych w bryle budynku, górne obramowanie okien z centralnym elementem ozdobnym, ornamentyka elewacji w postaci ozdobnych gzymsów przebiegających na wysokości około 2/3 wysokości okien drugiej i trzeciej kondygnacji, wąski pionowy ciągły układ przeszklenia elewacji klatki schodowej, pionowe pasy elewacji wykonane z klinkieru i skoordynowane z nimi pasy poziome nawierzchni trotuaru, przeszklony taras nad drugą kondygnacją, kolorystyka elewacji, kompozycja w/e elementów. Wykonana przez powódkę wizualizacja posiada cechy twórcze o indywidualnym charakterze przynajmniej w zakresie:

- układu prostych, prostokątnych okien z górnymi elementami ozdobnymi oraz ozdobnymi gzymsami przecinającymi okna w 2/3 ich wysokości,

- kompozycji elementów twórczych składających się na wizualizację powódki.

Wizualizacja autorstwa powódki stanowiła całkowicie nowy utwór względem wizualizacji autorstwa K. S. (1) i nie czerpie z elementów twórczych o indywidualnym charakterze wizualizacji autorstwa K. S. (1).

W później sporządzonej wizualizacji budynku (...) - kondygnacyjnego plus strych wykorzystano cechy twórcze o indywidualnym charakterze wizualizacji autorstwa powódki. Wizualizacja budynku (...) - kondygnacyjnego plus strych stanowi opracowanie wizualizacji powódki.

Stosowane wynagrodzenie powódki B. M. (1) z tytułu udzielenia hipotetycznej zgody na korzystanie z jej utworów przez pozwaną spółkę w zakresie:

- wizualizacji 3-piętrowego budynku plus poddasze poprzez publiczne udostępnienie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym od dnia 10 lipca 2015r. do dnia 31 grudnia 2018r., w szczególności w serwisie społecznościowym F. o rozmiarze większym niż 1/2 powierzchni ekranu wynosi 6.770,00zł;

- wizualizacji 4-piętrowego budynku plus poddasze poprzez publiczne udostępnienie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym od dnia 8 października 2015r. do dnia 31 grudnia 2018r., w szczególności w serwisie społecznościowym F. oraz na stronie internetowej pozwanej w rozmiarze większym niż 1/2 powierzchni ekranu wynosi 6.390,00zł;

- wizualizacji 4-piętrowego budynku plus poddasze poprzez utrwalenie na nośniku materialnym i eksponowanie (wystawienie) w przestrzeni publicznej w okresie przynajmniej od dnia 12 listopada 2015r. nie dłużej niż do dnia 5 lipca 2016r., w szczególności poprzez umieszczenie na powierzchni nie większej niż 1 m² na tablicy reklamowej wynosi nie więcej niż 394 zł.

Łączne wynagrodzenie powódki B. M. (1) z tytułu udzielenia przez powódkę pozwanej hipotetycznej zgody na korzystanie z jej utworów winno wynosić 13.554,00zł.

Stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, wydruków, w tym graficznych - wizualizacji, zeznań świadków, opinii biegłego sądowego A. G., częściowo zeznań powódki oraz częściowo prezesa zarządu pozwanej spółki. Dokumentom urzędowym oraz prywatnym Sąd I instancji nadał znaczenie zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. i art. 245 k.p.c., natomiast pozostałe wskazane powyżej dokumenty, wydruki, w tym wydruki ze strony internetowej i portalu facebook) oraz wizualizacje sąd ten ocenił na podstawie art. 243(1) k.p.c. i art. 308 k.p.c. oraz art. 309 k.p.c. Strony nie kwestionowały ich autentyczności i prawdziwości. Strona pozwana nie kwestionowała treści przedstawionych przez powódkę wydruków ze strony internetowej i portalu facebook firmamj, ich treści, jak również tego, że były one umieszczane na tejże stronie i portalu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo okazało się zasadne w przeważającej części. Powódka domagała się w niniejszym procesie ochrony swoich praw autorskich osobistych i majątkowych do projektu budowlanego i wizualizacji budynku usługowo-mieszkalnego w zabudowie śródmiejskiej zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. oraz rzutu I piętra budynku, a także zapłaty uzgodnionego wynagrodzenia za wykonanie projektu budowlanego i wizualizację w wysokości 3.540,00zł, odszkodowania za naruszenie jej autorskich praw majątkowych w wysokości 19.433,50zł oraz zadośćuczynienia w wysokości 10.000,00zł. Broniąc się przed roszczeniem powódki pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej biernej oraz przedawnienia roszczeń dotyczących naruszeń opisanych w punktach od 3 do 7 pozwu datowanych na dzień przypadający przed 12 września 2015r. (3 lata wstecz przed wniesieniem przez powódkę pisma o rozszerzeniu żądania pozwu). Nadto pozwana zarzucała, że utwory opisane w pozwie stanowią jej własność jako pracodawcy powódki, a nawet gdyby przyjąć, iż powódka nie była pracownikiem pozwanej, to w okresie współpracy stron nie posiadała stosowanych uprawnień projektowych i wszystkie swoje prace

tworzyła we współpracy z całym zespołem projektantów i konstruktorów zatrudnionych u pozwanej pod nadzorem architekta P. K.. Z ostrożności procesowej pozwana zakwestionowała również wysokość dochodzonych przez powódkę roszczeń, które ewentualnie mogłyby się zamknąć w kwocie 3.540,00zł.

Sąd Okręgowy uznał zarzuty pozwanej za bezzasadne. Odwołując się do przepisu art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006r. Nr 90 poz. 631 ze zm.) Sąd Okręgowy stwierdził, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłego sądowego, nie budziło wątpliwości, że wizualizacja autorstwa powódki B. M. (1) budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. posiadała cechy twórcze i indywidualny charakter, zatem była utworem. Wizualizacja powódki posiadała następujące cechy twórcze: układ i kształt okien oraz drzwi wejściowych w bryle budynku, górne obramowanie okien z centralnym elementem ozdobnym, ornamentyka elewacji w postaci ozdobnych gzymsów przebiegających na wysokości około 2/3 wysokości okien drugiej i trzeciej kondygnacji, wąski pionowy ciągły układ przeszklenia elewacji klatki schodowej, pionowe pasy elewacji wykonane z klinkieru i skoordynowane z nimi pasy poziome nawierzchni trotuaru, przeszklony taras nad drugą kondygnacją, kolorystyka elewacji, kompozycja w/e elementów. Wykonana przez powódkę wizualizacja posiada cechy twórcze o indywidualnym charakterze przynajmniej w zakresie:

- układu prostych, prostokątnych okien z górnymi elementami ozdobnymi oraz ozdobnymi gzymsami przecinającymi okna w 2/3 ich wysokości,

- kompozycji elementów twórczych składających się na wizualizację powódki. Co więcej wizualizacja autorstwa powódki stanowiła całkowicie nowy utwór względem wizualizacji autorstwa K. S. (1) i nie czerpała z elementów twórczych o indywidualnym charakterze wizualizacji autorstwa K. S. (1). Nie była zatem opracowaniem wizualizacji K. S. (1), a całkowicie nowym, indywidualnym i twórczym utworem autorstwa powódki. Co przy tym istotne z zeznań świadków i przesłuchania stron wynika jednoznacznie, że powódka była wyłącznym i jedynym twórcą wizualizacji dla w/w budynku (...) - kondygnacyjnego plus poddasze. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłego sądowego wynika natomiast jednoznacznie, że później sporządzona na zlecenie pozwanej wizualizacja budynku (...) - kondygnacyjnego plus strych przez inną osobę aniżeli powódka, tj. przez K. G. (2), stanowiła opracowanie wizualizacji powódki w rozumieniu art. 2 ust. 1 prawa autorskiego, albowiem wykorzystano w niej cechy twórcze o indywidualnym charakterze wizualizacji autorstwa powódki.

Jeśli natomiast chodzi o projekt zamienny z lipca 2015 r. oraz rysunki wchodzące w jego skład dotyczące budynku usługowo-mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż., to w sprawie nie budziło sporu, że stanowił on utwór w rozumieniu art. 1 prawa autorskiego. Podkreślić należy, że powódka podnosiła, iż projekt budowlany zamienny omawianego budynku stanowi w świetle art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych utwór . Pozwana nie zaprzeczyła tej okoliczności, a zatem Sąd i instancji zgodnie z art. 230 k.p.c. uznał ten fakt za przyznany przez pozwaną. Jednocześnie nie budziło wątpliwości, że był to utwór zależny, albowiem strony nie kwestionowały, że był to projekt zamienny, a wcześniej autorem projektu pierwotnego była K. S. (1) i R. M. (1). Powódka nie podniosła w toku procesu i nie twierdziła, że nie był to utwór zależny, a niezależne od pierwotnego projektu dzieło, które nie czerpało i nie opierało się na pierwotnym projekcie. Sama powódka w pismach przygotowawczych twierdziła, że projekt zamienny był utworem zależnym i sama powoływała się w piśmie na art. 2 prawa autorskiego. Zatem nie budziło wątpliwości w sprawie, że sporny projekt zamienny, którego ochrony domagała się powódka był utworem zależnym w rozumieniu art. 2 ust. 1 prawa autorskiego. Jednocześnie stanowił utwór w rozumieniu art. 1 prawa autorskiego, czego strony nie kwestionowały. Podkreślić przy tym należy, że skoro już sama wizualizacja wykonana przez powódkę na potrzeby realizacji tego projektu, zawierała cechy twórcze i indywidualne, co wynika z opinii biegłego sądowego, to niewątpliwie sam projekt zamienny również zawierał takie cechy twórcze i indywidualne wniesione do projektu pierwotnego K. S. (1) i R. M. (1). Sąd Okręgowy wskazał nadto, że powódka była współautorką projektu budowlanego zamiennego z lipca 2015 r., co najmniej wspólnie z projektantem P. K.. Wbrew twierdzeniom powódki nie sposób uznać, że była ona jedyną autorką tegoż projektu. Na współautorstwo wskazuje korespondencja e-mailowa przedstawiona przez strony i zeznania świadków D. S., M. P. i P. K., którzy uczestniczyli w procesie uzgodnień i projektowania. Sam fakt, że to powódka kreśliła rysunki, nie dowodzi, że była ona wyłącznym i jedynym autorem.

Ponadto zgodnie z domniemaniem zawartym w art. 8 ust. 2 prawa autorskiego przyjmuje się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidocznił na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu. W charakterze projektanta wskazano natomiast P. K., a powódka nie zdołała obalić domniemania, że nie był on współautorem projektu. Sam fakt, że nie kontaktował się on z nią bezpośrednio nie ma znaczenia. Jak wynika z zeznań świadków przekazywał on swoje uwagi, koncepcje i pomysły do innego członka grupy projektowej, tj. M. P.. Jednocześnie stwierdzić należy, że wkład powódki w wykonanie projektu miał twórczy i indywidualny (oryginalny) charakter, co wynika już chociażby z tego, że taki charakter miała wykonana przez nią osobiście wizualizacja dla tegoż projektu. Skoro zatem powódka zawarła twórcze i indywidualne elementy w wizualizacji na potrzeby projektu, to tym bardziej takie elementy musiały się znaleźć w projekcie budowlanym, który współtworzyła. Powódka była zatem współautorem projektu zamiennego, a więc znajduje tu zastosowanie art. 9 prawa autorskiego o współautorstwie. Podkreślić przy tym należy, że dla kwestii współautorstwa powódki nie ma znaczenia, że na etapie sporządzania projektu powódka nie miała stosownych uprawnień, a dopiero je nabywała. W świetle orzecznictwa i doktryny nie budzi bowiem żadnych wątpliwości, że kwestia autorstwa dzieła jest niezależna od posiadania uprawnień, w tym przypadku architektonicznych, a liczy się twórczy i indywidualny wkład danej osoby w powstanie dzieła. Ta twórczość, oryginalność i indywidualność widoczna jest już w przypadku powódki na przykładzie wizualizacji, która niewątpliwie spełnia te cechy. Odnosząc się natomiast do rzutu I piętra budynku zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Ż. jako części projektu budowlanego, którego ochrony domagała się powódka, to Sąd I instancji stwierdził, że w sprawie brak jest podstaw do uznania tegoż rzutu za utwór w rozumieniu art. 1 prawa autorskiego. Powódka nie wykazała, że zgodnie z definicją wskazaną w cytowanych powyżej przepisach ww. rzut jest utworem posiadającym samodzielnie cechy twórcze i indywidualne, że nie jest jedynie odtwórczy i nie zawiera jedynie cech technicznych, jedynie odwzorowalnych. Co istotne, podkreślić należy, że powódka nawet nie podniosła twierdzeń, że rzut ten samodzielnie stanowi utwór, z którym wiąże się ochrona praw autorskich, a tym bardziej tego nie wykazała w myśl art. 6 k.c.

Sąd I instancji zważył, że nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty pozwanej, że powódce nie przysługiwały prawa autorskie do utworów, których ochrony domagała się w procesie, gdyż łączył ją z pozwaną stosunek pracy, a tym samym prawa autorskie do nich przysługują pozwanej na podstawie art. 12 prawa autorskiego. Pozwana nie wykazała, by w istocie łączył ją z powódką stosunek pracy. Szeroko podnoszone okoliczności związane ze współpracą stron i sposobem wykonywania przez powódkę zleceń na rzecz pozwanej nie dowodzą, że powódka była pracownikiem pozwanej. Żaden ze świadków nie potwierdził tej okoliczności. Co więcej wersji pozwanej przeczy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności fakt, że pozwana przesyłała powódce propozycję zawarcia umowy o dzieło, co przy założeniu stosunku pracy byłoby nielogiczne i nieracjonalne. Istotne znaczenie ma fakt, że pozwana podnosząc zarzut związania z powódką stosunkiem pracy nie wystąpiła do Sądu Pracy o ustalenie stosunku pracy, a tylko w taki sposób okoliczność ta winna zostać ustalona.

Reasumując tę część rozważań Sąd I instancji stwierdził, że powódce przysługiwały prawa autorskie do wizualizacji, której była wyłącznym autorem oraz do projektu zamiennego, którego była współautorem na podstawie art. 9 prawa autorskiego. Co prawda w sprawie nie budziło sporu, że projekt zamienny z lipca 2015 r. współautorstwa powódki stanowił opracowanie wcześniejszego projektu budowlanego K. S. (1) i R. M. (1), jednakże również w przypadku tegoż utworu powódce przysługiwały prawa autorskie w myśl art. 2 ust. 1 prawa autorskiego, które jednakże co do praw autorskich majątkowych podlegały ograniczeniu na podstawie art. 2 ust. 2 prawa autorskiego. Zgodnie z art. 2 ust. 1 prawa autorskiego opracowanie cudzego utworu jest przedmiotem prawa autorskiego „bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego”. Opracowanie jest z punktu widzenia stosunków zewnętrznych, to jest stosunków pomiędzy autorem opracowania a podmiotami eksploatującymi opracowanie, takim samym dziełem jak utwór oryginalny, macierzysty. W związku z tym prawa autorskie do opracowania powstają w momencie stworzenia i ustalenia. Twórca opracowania może zatem wykonywać autorskie prawa osobiste niezależnie od uzyskania zezwolenia na rozpowszechnianie opracowania. Źródłem nabycia autorskiego prawa do utworu zależnego jest stworzenie opracowania, a nie zezwolenie twórcy oryginału. Już więc z chwilą stworzenia opracowania jego twórca uzyskuje całość autorskich praw osobistych i majątkowych. Te ostatnie podlegają jedynie pewnym ograniczeniom w wykonywaniu w czasie trwania praw majątkowych do utworu macierzystego zgodnie z art. 2 ust. 2 prawa autorskiego. Z prawa

do autorstwa utworu zależnego wynika więc możliwość domagania się, by nikt nie przywłaszczał sobie autorstwa i by każdy honorował je przez ujawnienie przy okazji rozpowszechniania. Twórcy opracowania przysługuje też prawo do integralności opracowania. Wszystkie zasady dotyczące ochrony praw osobistych twórców samodzielnych w pełni odnoszą się do ochrony praw osobistych autora utworu zależnego, co więcej, ochrona praw osobistych przysługuje twórcy opracowania także wobec twórcy macierzystego i to niezależnie od uzyskania zgody na rozpowszechnianie opracowania. W art. 2 ust. 2 prawa autorskiego wyraźnie podkreślono, że jedynie rozporządzanie i korzystanie z opracowania wymaga zezwolenia. Zatem wykonywanie prawa autorskiego zakazowego, które ma chronić twórcę opracowania przed bezprawną eksploatacją jego utworu, przysługuje twórcy zależnemu bez żadnych ograniczeń. (por. Barta Janusz (red.), Markiewicz Ryszard (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz do art. 2, wyd. V).

W świetle powyższego nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, że powódce przysługiwały autorskie prawa osobiste do projektu zamiennego z lipca 2015 r., którego była współautorką.

Zgodnie z art. 16 prawa autorskiego jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Sensem tego przepisu jest pozostawienie pełnego prawa kształtowania treści i formy utworu jego twórcy. W wyroku z dnia 21 marca 2014 r. IV CSK 407/13 – L. Sąd Najwyższy wskazał, iż prawo do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania - integralności utworu (art. 16 pkt 3 PrAut) zapewnia twórcy prawo decydowania o treści i formie utworu. Może ono podlegać ograniczeniom, ale w sytuacji, w której kontrahent uzyskał prawa majątkowe i ze względu na jego interesy. Do naruszenia tego prawa dochodzi wówczas, gdy zostaje naruszona więź pomiędzy twórcą a utworem wskutek dokonania przez sprawcę naruszenia zmian utworu, pominięcia jego części, wprowadzenia dodatków lub uzupełnień, zmiany utworów muzycznych stanowiących część widowiska muzycznego – tanecznego albo gdy następuje jego nierzetelne, niedbałe wykonanie. Oznacza to, że nie każda zmiana stanowi naruszenie i dozwolone są drobne zmiany treści lub formy zmiany odnoszące się do elementów utworu, nie naruszające wspomnianej więzi. Z prawem tym łączy się prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu (art. 16 pkt 5 PrAut). Zgodnie z art. 78 ust. 1 prawa autorskiego twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub - na żądanie twórcy - zobowiązać sprawcę, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny. Jeśli chodzi o autorskie prawa majątkowe, to zgodnie z art. 17 prawa autorskiego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. W doktrynie zauważa się, że definicja autorskich praw majątkowych zbudowana jest wyraźnie na wzór definicji prawa własności w kodeksie cywilnym. Wskazuje się, że treść tego prawa to wyłączne, skuteczne erga omnes prawo do decydowania o każdej formie korzystania z utworu jako dobra niematerialnego. Przez korzystanie należy rozumieć wszelkie formy czynności faktycznych i prawnych, na podstawie których inny podmiot na określonych warunkach uzyskuje możliwość korzystania z utworu. Ustawodawca, zgodnie z brzmieniem art. 17, może w odniesieniu do niektórych form korzystania pozbawić twórcę możliwości zakazania innym podmiotom korzystania z jego rozpowszechnionego utworu. W takich sytuacjach twórca powinien otrzymywać

przynajmniej wynagrodzenie, chyba, że ustawodawca wyraźnie tego prawa go pozbawi (J. Barta w System Prawa Prywatnego Tom 13 Prawo autorskie Warszawa 2008r. – Legalis).

W myśl art. 79 ust. 1 pr. aut. uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- 1) zaniechania naruszenia;
- 2) usunięcia skutków naruszenia;
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody:
 - a) na zasadach ogólnych albo
 - b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu:
- 4) wydania uzyskanych korzyści.

Analizując roszczenia powódki objęte pozwem Sąd I instancji wskazał, że powódka domagała się ochrony swoich autorskich praw osobistych w odniesieniu do projektu zamiennego, co wynika z pkt 1 i 2 żądania pozwu. Przy czym, co istotne w odniesieniu do tegoż projektu zamiennego jako całości powódka nie domagała się ochrony autorskich praw majątkowych, poza roszczeniem sformułowanym w pkt 5 żądania pozwu odnośnie rzutu I piętra, tj. części tego projektu. Odnośnie wizualizacji, której powódka była wyłączną autorką, domagała się ona natomiast ochrony zarówno osobistych, jak i autorskich praw majątkowych.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i odnosząc się do poszczególnych roszczeń stwierdzić należy, że pozwana naruszyła osobiste prawa autorskie powódki do projektu zamiennego z lipca 2015 r., tj. prawo do autorstwa utworu, prawo do oznaczenia utworu swoim nazwiskiem, jak również prawo do nienaruszalności treści i formy utworu, a zatem jego integralności oraz jego rzetelnego wykorzystania, a także do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pozwana wykreśliła dane powódki ze strony tytułowej projektu budowlanego zamiennego oraz rysunków wchodzących w skład projektu jako opracowującej projekt budowlany, co przyznał prezes zarządu pozwanej, nie negując, że to pracownik pozwanej wykreślił dane powódki. Skoro pozwana wykreśliła powódkę z projektu, pomimo tego że była ona współautorem, to naruszyła jej prawo do oznaczenia się jako współautora i prawo do autorstwa. W związku z tym powódce przysługuje ochrona przewidziana w art. 78 prawa autorskiego, a zatem roszczenie wskazane w punkcie 1 żądania pozwu o zaniechanie naruszeń i usunięcie skutków naruszeń poprzez umieszczenie w miejscach opracowań zapisu mgr. inż. arch. B. M. (1).

Powódka była współautorką projektu zamiennego z lipca 2015 r. Zatem znajduje tutaj zastosowanie art. 9 prawa autorskiego o współtwórcach. Wprawdzie zgodnie z art. 9 ust. 3 ustawy do wykonywania prawa autorskiego do całości utworu potrzebna jest zgoda wszystkich współtwórców, jednakże w doktrynie jest sporne, czy dotyczy to praw osobistych, czy też majątkowych. Według J. B. i R. M. należy przyjąć, że wspólność prawa odnosi się tylko do praw o charakterze majątkowym, a nie rozciąga się na prawa o charakterze osobistym. Część z tych uprawnień ma zawsze charakter osobisty, np. decyzja o ujawnieniu własnego autorstwa. Wykonywanie innych praw osobistych (w tym też dochodzenie roszczeń) wymaga jednomyślności, np. w przypadku decyzji o publikacji utworu czy też w zakresie prawa do integralności dzieła (J. Barta, R. Markiewicz [w:] Prawo autorskie..., red. J. Barta, R. Markiewicz, 2011, s. 135). Jednak autorzy ci dopuszczają, aby w przypadku braku jednomyślności na wniosek któregoś z twórców sąd rozstrzygał konflikt związany z wykonywaniem „nakładających się” praw podmiotowych (J. B., R. M., Prawo autorskie..., 2016, s. 112; podobnie J. B., Prawo autorskie..., 1988, s. 71). Z kolei M. N. dopuszcza wspólność praw osobistych: o jej istnieniu ma decydować okoliczność, że art. 9 ust. 1–3 odnosi się do praw autorskich w ogólności, a dopiero art. 9 ust. 5 ogranicza regulację do praw majątkowych. Autorka wskazuje jednak, że wszelkie

uregulowane w prawie cywilnym przypadki wspólności odnoszą się wyłącznie do praw majątkowych, a nie osobistych; brak jest jakichkolwiek przepisów, którym – poza regulacją prawnoautorską – taka wspólność praw osobistych miałaby podlegać. Z tych względów opowiada się ona za przyjęciem, że w zakresie wykraczającym poza art. 9 ust. 1–4 autorskie prawa osobiste nie powinny być traktowane jako objęte wspólnością (M. Nowicka [w:] System..., t. 13, red. J. Barta, 2017, s. 101–102). Wspólność prawa dotyczy wyłącznie majątkowych praw autorskich (zob. np. postanowienie SA w Warszawie z dnia 7 kwietnia 2016 r., I ACa 2222/15, LEX nr 2087856; inaczej np. P. Ślęzak, Prawo autorskie. Podręcznik dla studentów szkół filmowych i artystycznych, Katowice 2008, s. 51 i n.). W odniesieniu do wykonywania osobistych praw autorskich specyfika niektórych uprawnień umożliwia samodzielne działanie współtwórcy, np. realizowanie prawa do oznaczenia utworu. Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji poparł tą koncepcję, zgodnie z którą wspólność praw rozciąga się na autorskie prawa majątkowe, a nie osobiste. W związku z tym stwierdził, że każdy współtwórca może wykonywać i dochodzić autorskich praw osobistych (art. 16) i nie wymaga to zgody pozostałych twórców. Jest to tym bardziej uzasadnione w przypadku roszczenia powódki o wykreślenie jej nazwiska, a zatem zatajenie współtwórstwa. Sama może dochodzić roszczeń z tego tytułu, tym bardziej że dotyczą jej wydzielonych autorskich praw osobistych. Powódce w świetle art. 2 ust. 1 prawa autorskiego przysługują autorskie prawa osobiste do projektu zamiennego jako utworu zależnego niezależnie od tego, czy uzyskała zezwolenie od autora dzieła macierzystego. Nie ma zatem w sprawie żadnego znaczenia, że powódka nie miała zgody twórców utworu pierwotnego na opracowanie i eksploatację. Zgodę taką twórcy projektu pierwotnego, tj. K. S. (1) i R. M. (1) udzielili inwestorowi - spółce cywilnej. Powódka nie wykazała w toku procesu, by ta zgodna została na nią przeniesiona. Nadto zgoda udzielona przez autorów utworu macierzystego nie rozciągała się na osoby bez stosownych uprawnień, a powódka takich w okresie wykonania projektu zamiennego nie posiadała, gdyż dopiero zdobywała stosowne uprawnienia.

W świetle powyższych rozważań zasadne okazało się również w części żądanie powódki wskazane w punkcie 2 żądania pozwu, to jest nakazanie pozwanej zaniechania naruszeń polegających na dokonywaniu bez zgody autora zmian w projekcie budowlanym oraz wizualizacji. Jak wskazano powyżej z uwagi na to, że powódka była wyłącznym autorem spornej wizualizacji, która niewątpliwie w świetle opinii biegłego stanowiła utwór, to powódce przysługiwały do wizualizacji zarówno autorskie, jak i majątkowe prawa autorskie. Zasadne okazało się zatem żądanie w zakresie zaniechania naruszeń. Niewątpliwie ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powódce jako współautorce projektu zamiennego oraz autorce wizualizacji przysługiwało autorskie prawo osobiste do integralności jej dzieła, nienaruszalności treści i formy utworu oraz nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika również, że bez zgody powódki zarówno do projektu, jak i wizualizacji wprowadzone zostały zmiany, m.in. wprowadzenie dodatkowej kondygnacji. Sam prezes zarządu pozwanej przyznał, że projekt zamienny, który współtworzyła pozwana, był zmieniany. Natomiast z opinii biegłego sądowego A. G. wynika, że opracowana w późniejszym czasie wizualizacja 4-kondygnacyjna stanowiła opracowanie wizualizacji powódki (3 - kondygnacyjnej). Jednocześnie nie budziło sporu, że pozwana na dokonanie tych zmian i opracowanie utworu powódki, nie uzyskała jej zgody, a co więcej nawet się o nią nie starała. Za zasadne uznać należy zatem żądanie w zakresie usunięcia naruszeń. Natomiast żądanie sformułowane w punkcie 2 żądania pozwu jest bezzasadne, jeśli chodzi o nakazanie usunięcia zmian, gdyż obecnie jest ono bezprzedmiotowe i niewykonalne. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, że na podstawie kolejnego zmienionego projektu budowlanego wybudowany już został projektowany budynek z dodatkową kondygnacją. W sytuacji zatem, gdy zmieniony projekt budowlany był podstawą decyzji administracyjnych i podstawą wybudowania budynku, nie jest już możliwe usunięcie skutków naruszeń poprzez usunięcie zmian z projektu zamiennego, albowiem zmieniony projekt stał się już podstawą wydanych decyzji i wybudowania budynku. W tym zakresie powództwo podlegało oddaleniu. Natomiast zasadne było powództwo co do zaniechania tych naruszeń poprzez dokonywanie zmian bez zgody powódki, albowiem nie wiadomo, czy w przyszłości pozwana nie wykona kolejnych zmian lub zleci ich wykonanie w tym projekcie zmiennym. Sąd Okręgowy wskazał również, że orzekając w wyroku o żądaniu z pkt 1 i 2 pozwu Sąd doprecyzował i określił projekt zamienny, który był przedmiotem sporu, tj. z lipca 2015 r. Miało to istotne znaczenie z punktu widzenia precyzyjnego określenia przedmiotu wyroku, albowiem jak przyznał prezes zarządu pozwanej dla przedmiotowej

inwestycji powstało kilka projektów zamiennych, a powódka była współautorem tylko projektu z lipca 2015 r. Wymagało to zatem doprecyzowania w wyroku.

Odnosząc się do roszczeń powódki z tytułu ochrony autorskich praw majątkowych Sąd I instancji stwierdził, że w przeważającej mierze okazały się one uzasadnione.

Za uzasadnione uznać należy roszczenie powódki sformułowane w pkt 3 i 6 żądania pozwu, tj. zakazanie naruszeń autorskich praw majątkowych do wizualizacji architektonicznej budynku usługowo - mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) i ul. (...) w Z. poprzez jej opublikowanie na portalu społecznościowym facebook użytkownika (...) w dniach 10 lipca, 14 września, 8 października, 13 października, 29 października, 12 listopada i 27 listopada 2015 r. oraz jej publikację na stronie internetowej pozwanej (...)pl. (...) sądowy A. G. w sporządzonej opinii potwierdził publikację przedmiotowej wizualizacji w w/w datach, jak również na stronie internetowej. Co więcej pozwana w odpowiedzi na pozew, jak również w toku procesu nie kwestionowała faktu publikacji wizualizacji budynku we wskazanych przez powódkę datach. Okoliczność tę uznać zatem należy za niewątpliwą. Nie budziło również wątpliwości, że to powódka była wyłącznym autorem wizualizacji budynku (...) kondygnacyjnego plus poddasza, a jak wynika z opinii biegłego stanowiła ona utwór samodzielny, odrębny i niezależny od wcześniej sporządzonej wizualizacji K. S. (1). W takiej sytuacji niewątpliwie jest, że powódce przysługiwały autorskie prawa majątkowe do przedmiotowej wizualizacji, a zatem zgodnie z art. 17 prawa autorskiego - wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powódka nie wyraziła nigdy zgody na publikację przedmiotowej wizualizacji i nie przelała na pozwaną autorskich praw majątkowych do utworu. Pozwana nawet nie podnosiła, że taką zgodę powódki uzyskała lub próbowała uzyskać. Zważyć należy, że jak wynika z przedstawionych przez powódkę wydruków, jak również opinii biegłego publikacje dotyczyły zarówno wizualizacji budynku (...) - kondygnacyjnego, której twórcą była powódka, jak również wizualizacji budynku (...) - kondygnacyjnego, która stanowiła opracowanie wizualizacji autorstwa powódki, a zatem utwór zależny w rozumieniu art. 2 prawa autorskiego. W takiej sytuacji zastosowanie znajduje art. 2 ust. 2 prawa prasowego, zgodnie z którym rozporządzenie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu zależnego. Niewątpliwie natomiast pozwana nie dysponowała zgodą powódki na publikację i korzystanie z opracowania jej utworu, tj. wizualizacji budynku (...) - kondygnacyjnego, a zatem również publikacja tejże wizualizacji bez zgody powódki na portalu facebook naruszała autorskie prawa majątkowe powódki. Powódka nie oznaczyła okresu trwania poszczególnych wskazywanych przez siebie naruszeń. W związku z tym Sąd I instancji - tak jak uczynił to biegły - przyjął, iż okres naruszeń trwał od daty publikacji do dnia przeprowadzonej przez biegłego wizji lokalnej, a nawet do dnia wyrokowania. Odnośnie wizualizacji opublikowanych przez pozwaną spółkę na portalu społecznościowym facebook biegły wskazał okres naruszeń autorskich praw powódki, a także, że te naruszenia trwają. Pozwana natomiast w toku procesu nie wykazała, by usunęła wizualizację i publikacje wskazane przez powódkę z portalu społecznościowego facebook. Podobnie pozwana nie wykazała, by usunęła tę wizualizację ze strony internetowej. Nadto wizja Sądu strony internetowej pozwanej (...) wykazała, że w zakładce realizacji pozwana nadal udostępnia 4-kondygnacyjną wizualizację. W tym stanie rzeczy za zasadne Sąd I instancji uznał żądanie powódki odnośnie zaniechania wskazanych w punkcie 3 i 6 żądania pozwu naruszeń, jak również usunięcie skutków naruszenia poprzez nakazanie pozwanej usunięcia publikacji z portalu facebook użytkownika (...) oraz strony internetowej (...) skoro do dnia wyrokowania naruszenia te trwały, a publikacje nie zostały usunięte. Podobnie za zasadne Sąd ten uznał żądanie wskazane w punkcie 4 pozwu dotyczące publikacji wizualizacji na osi na portalu społecznościowym facebook na osi czasu użytkownika (...) na zdjęciu Gazety (...) z dnia 17 lipca 2015 r. Fakt takiej publikacji wizualizacji powódki niewątpliwie miał miejsce, co wynika z przedstawionych przez powódkę dowodów i opinii biegłego. Z opinii biegłego wynika również, że naruszenia w tym zakresie trwają. Zatem za zasadne uznać należy żądanie pozwu co do zaniechania naruszeń odnośnie w/w publikacji i w ramach usunięcia skutków naruszeń usunięcie tejże publikacji.

Oddaleniu podlegało natomiast powództwo w zakresie pkt 5 żądania pozwu, a mianowicie nakazanie zaniechania naruszeń i usunięcie skutków naruszeń polegających na publikacji w dniu 27 listopada 2015 r. rzutu I piętra budynku. Powódka w myśl art. 6 k.c. nie wykazała, a nawet nie podniosła twierdzeń na okoliczność tego, że rzut ten samodzielnie stanowi utwór, a zatem że posiada cechy twórcze i indywidualne, z którym wiąże się ochrona praw autorskich. Sam

bowiem fakt, że rzut ten stanowił część projektu, nie dowodzi, że akurat ta część projektu zawiera cechy indywidualne i twórcze podlegające ochronie, a nie jedynie dane techniczne i odtwórcze. Dlatego powództwo w tym zakresie podlegało oddaleniu. W związku z tym za bezzasadne sąd również uznał roszczenie powódki o zapłatę odszkodowania z tytułu publikacji bez jej zgody w/w rzutu, za które wynagrodzenie zostało wyliczone przez biegłego sądowego na kwotę 180 zł. Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał również żądanie sformułowane w punkcie 7 pozwu, a mianowicie nakazanie pozwanej zaniechania naruszeń autorskich praw majątkowych poprzez usunięcie z baneru reklamowego, umieszczonego przez zaprojektowanym budynkiem, zdjęcia wizualizacji powódki, albowiem żądanie w tym zakresie okazało się bezprzedmiotowe. Co prawda nie budziło wątpliwości w świetle opinii biegłego i zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, że przynajmniej od dnia 12 listopada 2015 r. wykorzystano wizualizację budynku (...) - piętrowego poprzez umieszczenie jej na tablicy reklamowej na terenie placu budowy, jednakże baner został już usunięty. W odpowiedzi na pozew z dnia 5 lipca 2016r. pozwana wskazała, że od dłuższego czasu w okolicy przedmiotowej inwestycji nie ma baneru reklamowego. Powódka nie zaprzeczyła tej okoliczności, a zatem Sąd I instancji na podstawie art. 230 k.p.c. uznał ten fakt za przyznany. Dlatego też żądanie powódki w zakresie usunięcia przez pozwaną tego baneru okazało się bezprzedmiotowe.

Sąd Okręgowy wskazał nadto, że bezzasadne okazały się zarzuty pozwanej odnośnie braku po jej stronie legitymacji biernej. Z zeznań prezesa zarządu pozwanej wynika jednoznacznie, że to pozwana wykreśliła dane powódki z projektu (z rubryki opracował). Nie ma zatem znaczenia, że to następnie inwestor skorzystał z projektu na potrzeby pozwolenia. Taki bowiem projekt z wykreślonymi danymi powódki pozwana przekazała inwestorowi. W sprawie nie budziło również wątpliwości, że to na zlecenie pozwanej powstały kolejne projekty zamienne, w których zostały wprowadzone zmiany w stosunku do projektu zamiennego współautorstwa powódki, jak również na zlecenie pozwanej powstała wizualizacja budynku (...) - kondygnacyjnego stanowiąca opracowanie utworu powódki. To zatem pozwana naruszyła autorskie prawa osobiste w tym zakresie wykreślając z projektu zamiennego dane powódki i przekazując dalej inwestorowi projekt bez danych powódki jako współautorki, jak również przekazując dalej projekt zamienny z lipca 2015r. i wizualizację autorstwa powódki do dalszych zmian. Istotne znaczenie ma fakt, że to na zlecenie pozwanej powódka wykonała zarówno projekt zamienny, jak i wizualizację i to pozwanej przekazała wykonane przez siebie dzieła, które następnie na zlecenie pozwanej były zmieniane (projekt zamienny) i opracowane (wizualizacja). To pozwana naruszyła zatem autorskie prawa powódki. To pozwana następnie przekazała wykonane utwory powódki inwestorowi i bez znaczenia pozostaje, kto z nich odniósł korzyść, czy też kto wykorzystywał utwory powódki do reklamy i promocji budynku, tj. właściciel nieruchomości, czy inwestor (Firma (...) s.c. ZAKŁAD (...), J. J.). Poza wszystkim podkreślić należy, że skoro powódka przekazała utwory pozwanej, a pozwana twierdziła, że skorzystał z nich inwestor przedstawiając na potrzeby uzyskania pozwolenia na budowę, to niewątpliwie pozwana musiała temu inwestorowi przekazać wykonane przez powódkę utwory, czyli niewątpliwie naruszyła prawo powódki do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania oraz nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Wszystkie powyższe działania pozwana podejmowała bez zgody powódki. Natomiast w przypadku publikacji wizualizacji w internecie na portalu facebook oraz na stronie internetowej (...) to wskazać należy, że prezes zarządu pozwanej wyraźnie zeznał, że on to zrobił lub my to zrobiliśmy. Skoro zeznawał jako prezes zarządu pozwanej, to uznać należy, że mówił w imieniu pozwanej spółki (...) spółka z o.o. w Ż., a nie spółki cywilnej. Podkreślić należy, że pozwana sama w toku procesu uzasadniając stosunek pracy łączący strony powoływała się na fakt, że dane powódki widniały na jej stronie internetowej i przedstawiała właśnie wydruki ze strony o nazwie (...)pl. (...) samym sama przyznała i potwierdziła, że jest użytkownikiem i dysponentem strony internetowej o takiej nazwie. Co więcej jak wnika z wizji strony internetowej o w/w nazwie w zakładce kontakt jako użytkownicy widnieją dwie firmy, tj. firma pozwanej spółki oraz Firma (...) s.c. ZAKŁAD (...), J. J.. Jednocześnie, skoro profil na portalu facebook posiada tożsamą nazwę, tj. F., to nie budzi wątpliwości, że jego użytkownikiem jest pozwana spółka, tym bardziej, że na stronie internetowej pozwanej (...) jest odesłanie do profilu na portalu facebook o tej nazwie.

Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia.

W istocie termin przedawnienia roszczenia o naruszenie praw autorskich wynosi 3 lat od dnia, gdyż poszkodowany dowiedział się o szkodzie. O pierwszych przypadkach naruszenia i publikacji wizualizacji powódka dowiedziała się co

prawda już w lipcu 2015r. po jej pierwszej publikacji, jednakże jak wynika z opinii biegłego sądowego A. G. naruszenia te miały charakter ciągły i trwały, a zatem nie sposób uznać, że uległy przedawnieniu z upływem 3 lat przed dniem 12 września 2018r. Co więcej w pozwie powódka domagała się zapłaty roszczenia z tego tytułu w kwocie 1000 zł, a rozszerzenie powództwa stanowiło konsekwencje zobiektywizowanego wyliczenia szkody jako roszczenia już objętego pozwem, a nie nowego żądania. Taka zmiana powództwa nie wywiera skutków w zakresie przedawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011r., sygn.. akt I CSK 684/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009r., sygn.. akt III CSK 298/08). Podkreślić należy, że kolejne naruszenie miało miejsce już w dniu 14 września 2015 r., a kolejne w październiku i listopadzie 2015 r., a zatem miało to miejsce jeszcze przed upływem 3 lat od dnia wniesienia w dniu 12 września 2018r. pisma o rozszerzeniu powództwa. Ponadto jak wynika z przepisu art. 118 k.c., jeżeli koniec terminu przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż 3 lata. Przepis ten wszedł w życie w dniu 9 lipca 2018 r. i zgodnie z przepisami przejściowy znajduje zastosowanie do roszczeń które powstały przed jego wejściem w życie jeszcze nieprzedawnionych. Niewątpliwie zatem przyjmując nawet datę pierwszego naruszenia, to 10 lipca 2015 r., to roszczenie w dniu 9 lipca 2018 r. nie było przedawnione, a zatem koniec terminu przypada na dzień 31 grudnia 2018 r. Przed tą datą, a zatem przed upływem terminu przedawnienia powódka wniosła pismo o rozszerzeniu powództwa.

Za zasadne w znacznej części Sąd Okręgowy uznał żądanie powódki w zakresie roszczeń majątkowych wskazanych w pkt 8 żądania pozwu. Podkreślić należy, że w piśmie procesowym wniesionym w dniu 12 września 2018r. powódka zmodyfikowała (rozszerzyła) żądanie pozwu w zakresie roszczeń majątkowych (żądanie z pkt 8 pozwu) w ten sposób, że wniosła o:

- zapłatę kwoty 3.540,00zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2015r. do dnia zapłaty (jak dotychczas);
- zapłatę kwoty 10.000,00zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (jak dotychczas);
- zapłatę kwoty 19.433,50zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Za zasadne Sąd Okręgowy uznał roszczenie powódki w kwocie 3540 zł tytułem wynagrodzenia za wykonanie na rzecz pozwanej projektu zamiennego z lipca 2015 r. i wizualizacji budynku (...) - kondygnacyjnego plus poddasze. Pełnomocnik pozwanej w odpowiedzi na pozew uznał też kwotę należną powódce z tytułu wynagrodzenia za wykonane dzieło, a zatem okoliczność wysokości wynagrodzenia w takiej kwocie uznać należy za przyznaną na podstawie art. 230 k.p.c. Podstawę prawną roszczenia powódki w w/w zakresie stanowi art. 627 k.c. i art. 642 k.c. O odsetkach ustawowych za opóźnienie od kwoty 3540 zł Sąd orzekła na podstawie art. 481 k.c. zasądzając je od dnia następnego po upływie terminu płatności faktury i uwzględniając zmianę przepisu od dnia 1 stycznia 2016 r. Za zasadne Sąd I instancji uznał także roszczenie powódki w kwocie 19.433,50 zł z tytułu odszkodowania za naruszenia autorskich praw majątkowych powódki z tytułu naruszeń wskazanych w pkt od 3 do 5 wyroku oraz umieszczenia wizualizacji na tablicy reklamowej – banerze. Jak wynika z opinii biegłego sądowego A. G. stosowne wynagrodzenie powódki z tytułu udzielenia hipotetycznej zgody na korzystanie z utworów wyniosło:

- w zakresie wizualizacji 3 - piętrowego budynku plus poddasze poprzez jej publiczne udostępnianie na portalu facebook i stronie internetowej w taki sposób, że dostęp do niej miała nieograniczona liczba osób - w wysokości 6.770 zł,
- w zakresie wizualizacji 4 – piętrowego budynku plus poddasze poprzez jej publiczne udostępnianie na portalu facebook i stronie internetowej w taki sposób, że dostęp do niej miała nieograniczona liczba osób - w wysokości 6380 zł,
- w zakresie wizualizacji 4 – piętrowego budynku plus poddasze poprzez utrwalenie na nośniku materialnym i eksponowanie (wystawienie) w przestrzeni publicznej na banerze w wysokości 394 zł.

Zważyć należy, że tak wyliczone hipotetyczne wynagrodzenie należne powódce w łącznej kwocie 13.544 zł winno stanowić podstawę do przyznania powódce odszkodowania z tytułu naprawienia szkody zgodnie z art. 79 ust. pkt

3 b) prawa prasowego poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Podkreślić należy, że jak wskazał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r. LEX nr 2770866 - zryczałtowana stawka odszkodowania, odpowiadająca podwójnemu wynagrodzeniu należnemu twórcy, ma na celu nie tylko rolę kompensacyjną lecz także penalną i prewencyjną. Powód nie ma obowiązku wykazywania szkody z uwagi na ryczałtowy charakter odszkodowania wynikającego z art. 79 ust.1 pkt 3 lit.b u.p.a.p.p. Jak natomiast wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie P 14/19 art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1231) w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, jest zgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W świetle opinii biegłego sądowego nie budziło również wątpliwości, że powódce należy się stosowne wynagrodzenia z tytułu publikacji wizualizacji budynku (...) - piętowego plus poddasze, które stanowiło opracowanie, a więc utwór zależny od utworu powódki – wizualizacji budynku (...) – piętowego. Zgodnie bowiem z art. 2 ust. 2 prawa autorskiego rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego, a zatem również w tym zakresie należy się powódce stosowne hipotetyczne wynagrodzenia za udzielanie zgody na korzystanie z utworu pierwotnego. W tym stanie rzeczy uznać należy, że łączne należne powódce odszkodowanie z w/w tytułów wynosiło 27.088 zł (13.544 zł x 2). Natomiast powódka domagała się zapłaty kwoty 19.433,50 zł, którą Sąd I instancji uznał za zasadną będąc związany w myśl art. 321 par. 1 k.c. żądaniem powódki. O odsetkach ustawowych za opóźnienie od kwoty odszkodowania w wysokości 19.433,50 zł Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w związku z art. 455 k.c. przyjmując, że wymagalność roszczenia powódki w tym zakresie przypadła po wezwaniu do zapłaty, a w przypadku rozszerzenia żądania po dniu doręczenia pełnomocnikowi pozwanej pisma rozszerzającego powództwo. Powódka pismem z dnia 20 sierpnia 2015 r. wezwała pozwaną do zapłaty 1000 zł za każde naruszenie, a wskazała 2 naruszenia, czyli uznać należy, że wezwała do zapłaty kwoty 2000 zł odszkodowania. Dając 7 dni na obieg korespondencji, to uznać należy, że wezwanie to pozwana odebrała w dniu 27 sierpnia 2015 r. i od tego dnia należy liczyć 14 dni na zapłatę z wezwania. Pozwana w toku procesu tego nie kwestionowała. W związku z tym stwierdzić należy, że termin płatności przypadał na dzień 10 września 2015r., a od dnia 11 września 2015 r. należały się odsetki. Powódka jednakże domagała się odsetek od dnia wniesienia pozwu i od tej daty należało je zasądzić. chce je dopiero od daty wniesienia pozwu, a zatem zasądzamy od daty wniesienia pozwu, tj. od dnia 11 marca 2016 r. Jeśli chodzi o kwotę 7.000 zł, której powódka domagała się zapłaty w pozwie tytułem odszkodowania, to wskazać należy, że powódka przed wniesieniem pozwu nie wezwała pozwanej o zapłatę tej kwoty. Zatem uznać należy, że wezwanie nastąpiło wraz z doręczeniem odpisu pozwu z załącznikami, co miało miejsce w dniu 8 czerwca 2016 r. Uznając zatem termin zapłaty 14 dni od dnia doręczenia odpisu pozwu termin płatności upływał w dniu 22 czerwca 2016 r., a od dnia następnego, tj. od dnia 23 czerwca 2016 r. należały się odsetki. Odnośnie pozostałej kwoty w zakresie rozszerzonego powództwa, tj. kwoty 10.433,50 zł, wskazać należy, że odpis pisma powódki o rozszerzeniu powództwa doręczono na rozprawie w dniu 10 października 2018 r. i od tego dnia należy liczyć 7 dni na zapłatę, tj. termin płatności upływał w dniu 17 października 2018 r., a odsetki należały się od dnia 18 października 2018 r.

Za bezzasadne Sąd I instancji uznał także żądanie powódki w kwocie 10.000 zł z tytułu zadośćuczynienia, albowiem powódka w myśl art. 6 k.c. nie wykazała roszczenia w tym zakresie. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia. Powódka wniosła 8 roszczeń, a sąd oddalił 2 z nich. Zatem powódka wygrała proces w 75 %, a pozwany w 25 % i w związku z tym pozwana winna ponieść 75 % kosztów, a powódka 25 %. Na podstawie art. 108 k.p.c. szczegółowe rozliczenie kosztów procesu Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana spółka zaskarżając go w zakresie uwzględniającym powództwo tj. co do pkt1-5 i pkt.6 powyżej kwoty 3540zł z ustawowymi odsetkami i ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Apelująca zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 321 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie pozwu oraz modyfikację nakazanego pozwanemu zaniechania naruszeń autorskich praw osobistych powódki B. M. (1) w odniesieniu do projektu budowlanego zamiennego z lipca 2015 r. (pkt 1. Wyroku) oraz projektu budowlanego zamiennego branży architektonicznej z lipca 2015 r. (pkt2. Wyroku) - w sytuacji, gdy petitum pozwu zmodyfikowanego pismem z dnia 11 września 2018 r. nie zawierało żądania w tym zakresie,
2. błąd w ustaleniach faktycznych oraz zastosowanie art. 230 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwana nie zaprzeczyła okoliczności, jakoby prace wykonane przez powódkę stanowiły utwór, w sytuacji, gdy pełnomocnik pozwanej w odpowiedzi na pozew złożył stosowne oświadczenie o zaprzeczeniu twierdzeniom przedstawionym w pozwie,
3. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu udział powódki w zespole projektowym miał znamiona twórczego, w sytuacji gdy wykonywane przez powódkę rzuty miały charakter techniczny, nie posiadając przy tym cech utworu, bowiem jego treść była zdeterminowana obiektywnymi warunkami i wymaganiami technicznymi oraz charakterem realizowanego zadania technicznego - budynku mieszkalno-usługowego, istniejącym procesem budowy na wykonanej płycie fundamentowej, w zgodzie z pierwotnym pozwoleniem na budowę, Sąd I Instancji niezgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy ustalił, że powódka jest autorką utworu, w sytuacji, gdy powódka nie posiadała uprawnień architekta a jej działalność miała charakter techniczny,
4. naruszenie prawa materialnego tj. art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 288 dalej: „Prawo autorskie”) w zw. 9 ust. 2 Prawa autorskiego poprzez błędną wykładnię uprawnień współtwórców do wykonywania prawa autorskiego do swojej części utworu mającej samodzielne znaczenie oraz przypisanie powódce przymiotu twórcy i wytworzenia utworu, w sytuacji, gdy powódka nie miała charakteru twórcy projektu budowlanego w branży architektonicznej z uwagi na brak uprawnień i brak statusu projektanta oraz zawarcie umowy, że projekt będzie sygnowany przez P. K.,
5. naruszenie prawa materialnego tj. art. 67 ust. 5 Prawa autorskiego w zw. z art. 65 § 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji gdy Sąd Okręgowy ustalił, że strony zawarły ustną umowę zlecenia wykonania projektu - opracowania (w zespole) zamiennego projektu budowlanego (w stosunku do pierwotnego projektu budynku) oraz wizualizacji architektonicznej, zaś udzielenie licencji niewyłączonej z mocy naruszonego przepisu nie wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności. Przedmiotem umowy było nie tylko uczestnictwo w pracach zespołu oraz wykonanie wizualizacji, ale i udzielenie licencji na korzystanie z tych projektów oraz wizualizacji. Z okoliczności, w jakich zostały złożone oświadczenia woli stron oraz w jakich przebiegała praca nad projektem i wizualizacjami, oraz sekwencji zdarzeń tj. (1) ustalenia celu współuczestnictwa powódki w pracach zespołu i wykonania wizualizacji, (2) stworzenia projektu i wizualizacji przy wytycznych M. J., M. P., G. B., (3) uzgodnienia, iż umowa w formie pisemnej zostanie zawarta już po wykonaniu utworów, jako potwierdzenie dotychczasowych ustaleń, wynikało, że strony zawarły umowę bez zachowania formy pisemnej, a powódka udzieliła pozwanej licencji niewyłączonej na korzystanie z tak wytworzonych projektów i wizualizacji z przyzwoleniem na publikację wizualizacji w portalach społecznościowych, stronach internetowych oraz prasie, a w konsekwencji: naruszenie prawa materialnego tj. art. 49 § 1 Prawa autorskiego poprzez niezastosowanie oraz pominięcie, że wykorzystanie projektu i wizualizacji architektonicznych polegające na umieszczeniu ich w projekcie budowlanym zamiennym oraz w celu oferowania do sprzedaży i najmu lokali, promocji działalności budowlanej spółki działającej na tym rynku jest zgodne z charakterem i przeznaczeniem projektu i wizualizacji architektonicznych a także z przyjętymi zwyczajami,
6. naruszenie prawa materialnego tj. art. 61 Prawa autorskiego w zw. z art. 65 § 1 k.c. poprzez niezastosowanie, w sytuacji, gdy przepis ten znajduje zastosowanie do całości procesu inwestycyjnego (jednej budowy), co oznacza, że pozwana (...) sp. z o.o. jest uprawniona do zwielokrotniania nabytego egzemplarza oraz korzystania z utworów zależnych bez dodatkowego wynagrodzenia na potrzeby prowadzenia całości procesu inwestycyjnego zmierzającego do zastosowania nabytego projektu do jednej budowy. W związku z tym, "uprawnienie do wzniesienia budowli" obejmuje swoim zasięgiem prawo zwielokrotniania planów oraz prawo do dokonywania koniecznych zmian, w tym

przykładowo wybudowania kolejnej kondygnacji oraz dokonanie zmian, jakich dokonała K. G. (1), a także dalszego opracowywania i przygotowywania utworów zależnych,

7. naruszenie prawa materialnego tj. art. 60 ust. 1 w zw. z art. 60 ust. 5 Prawa autorskiego w zw. z art. 17 pkt 3 w zw. z art. 20 ust. 1 do 4 w zw. z art. 21 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t. j. Dz. U 2019 r. poz. 1186, dalej: „Prawo budowlane”) poprzez niezastosowanie, w sytuacji gdy sprawowanie nadzoru autorskiego nad utworami architektonicznymi regulują przepisy Prawa budowlanego, przewidujące, iż projektantem w rozumieniu art. 17 pr. bud. nie jest autor tego projektu, ale projektant, który zindywidualizował projekt, dostosowując go do konkretnej inwestycji. W tym rozumieniu projektantem będzie zawsze osoba, która podpisała projekt, zatwierdzony następnie przez właściwy organ architektoniczno-budowlany, zaś powódka nie była osobą, która przygotowała zindywidualizowany projekt, dostosowany do inwestycji - budynku mieszkalno- usługowe, co prowadzi do wniosku, że pozwana M&J sp, z o.o. nie potrzebowała zgody powódki B. M. (1) na wprowadzenie do projektu i wizualizacji dodatkowej kondygnacji,

8. naruszenie prawa materialnego tj. art. 332 Prawa autorskiego poprzez niezastosowanie, w sytuacji gdy korzystanie z utworu odbywało się i odbywać się będzie na cele postępowania administracyjnego - w trybach wynikających z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, co wyłącza konieczność uzyskiwania zgody na korzystanie i opracowywanie,

9. naruszenie prawa materialnego tj. art. 65 Prawa autorskiego w z w. z art. 6 k.c. poprzez niezastosowanie oraz nieuwzględnienie domniemania udzielenia licencji w sytuacji ustalenia zawarcia umowy mającej za przedmiot udział w pracach zespołu przygotowującego projekt oraz stworzenie wizualizacji oraz ustalenia braku wyraźnego postanowienia o przeniesieniu prawa/ a w konsekwencji nierozpoznanie istoty sprawy,

10. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 17 Prawa budowlanego poprzez niewłaściwą wykładnię oraz oddalenie zarzutu braku legitymacji biernej w sytuacji gdy pozwana Spółka nie jest uczestnikiem procesu budowlanego w rozumieniu tego przepisu jako inwestor ani projektant zaś inwestorami byli M. J. i J. J..

W konkluzji apelująca wniosła, w przypadku uwzględnienia zarzutu nierozpoznania istoty sprawy, o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W przypadku stwierdzenia braku podstaw dla orzeczenia kasacyjnego o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa z wyjątkiem roszczenia o zasądzenie wynagrodzenia za uczestnictwo w pracach zespołu wykonującego projekt budowlany oraz wykonanie wizualizacji, zgodnie z ustną umową, w wysokości 3.540,00 zł wraz z odsetkami od dnia 23 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz odpowiednie orzeczenie o kosztach, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania wywołanego wniesieniem apelacji wraz z kosztami zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej.

Powódka domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania za II instancję w kwocie 4000zł zgodnie z fakturą VAT ewentualnie w wysokości 4-krotności stawki minimalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnie określił ich prawne konsekwencje. Ustalenia te oraz ich prawną ocenę Sąd Apelacyjny podziela, przyjmując je jako własne i uznając zarzuty apelacji za pozbawione uzasadnionych podstaw.

I tak nie ma racji apelująca zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 321§1k.p.c. Wbrew twierdzeniu apelującej, orzekając o żądaniu w zakresie zaniechania naruszeń autorskich praw osobistych powódki Sąd I instancji doprecyzował to żądanie poprzez określenie projektu budowlanego zamiennego „z lipca 2015r.” zgodnie z wolą powódki i w ramach podstawy faktycznej powództwa. Apelująca pomija bowiem, że powódka w piśmie procesowym z 02.08.2016r w sposób jednoznaczny wskazała ,że przedmiotem ochrony jest projekt architektoniczno- budowlany

zamienny przekazany pozwanej 15.07.2015r wraz z całą dokumentacją i fakturą nr.(...)r stanowiącą załącznik nr.10 do pozwu.(k 651-656), zaś do pozwu dołączyła projekt architektoniczno- budowlany (załącznik 5a) odnośnie do którego kierowała żądania zawarte w pkt. 1 i 2 pozwu , co wynikało wprost z przywołania w pkt. 1 pozwu załącznika 5a jak również z treści uzasadnienia pozwu. Powódka w uzasadnieniu pozwu wskazała także precyzyjnie wizualizację , co do której kierowała żądania w zakresie ochrony praw autorskich , załączając ją do pozwu jako załącznik 5b. Pozwana w toku procesu przed Sądem I instancji odnosiła się do przedstawionego przez powódkę w załączniku 5a do pozwu projektu zamiennego z lipca 2015r i wizualizacji zamieszczonej jako załącznik 5b do pozwu i nie kwestionowała powyższych dokumentów podnosząc ,że utwory opisane w pozwie stanowią własność pozwanej (k 237), zaś prezes pozwanej w zeznaniach wskazywał wprost na wizualizację autorstwa powódki będącą przedmiotem sporu (k 781-781v),co świadczy jednoznacznie o tym ,że przedmiot sporu był znany pozwanej i przez nią jednoznacznie zidentyfikowany, także co do wizualizacji.

Niezasadny okazał się także zarzut naruszenia art. 230k.p.c. Trafnie Sąd I instancji uznał, że co do projektu zamiennego z lipca 2015r , pozwana nie zaprzeczyła , iż stanowi on utwór w rozumieniu art.1 prawa autorskiego, a zatem należało uznać ten fakt za przyznany w oparciu o art. 230k.p.c. Wbrew twierdzeniu apelującej w odpowiedzi na pozew pozwana domagając się oddalenia powództwa wskazała ogólnikowo, że zaprzecza wszystkim wyraźnie nieprzyznanym twierdzeniom powódki zawartym w pozwie , a w uzasadnieniu odpowiedzi podniosła, że „ utwory opisane w pozwie stanowią własność spółki”. (k 236-237). Wskazać zaś należy, że samo żądanie oddalenia powództwa nie stanowi zaprzeczenia prawdziwości twierdzeń powoda w tym zakresie. "Przyznanie może być (...) dorozumiane, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach. W takim wypadku sąd może uznać te fakty za przyznane (art. 230 k.p.c.). Zatem bierność pozwanego może prowadzić do ustalenia faktów wyłącznie na podstawie twierdzenia powoda. Jeżeli więc pozwany nie wypowie się co do faktu przytoczonego przez powoda, sąd może oprzeć rozstrzygnięcie na stanie faktycznym ustalonym tylko na podstawie twierdzeń powoda. (...) Prawidłowa taktyka pozwanego powinna zatem polegać na zaprzeczeniu tym faktom, które są dla niego niekorzystne (przesądającego o jego odpowiedzialności) i których ciężar udowodnienia spoczywa na powodzie. Wymaga podkreślenia, że dla zaprzeczenia faktom przytaczanym przez powoda nie wystarcza - wbrew dosyć powszechnemu, niczym nieuzasadnionemu mniemaniu - wniesienie o oddalenie powództwa. Złożenie takiego oświadczenia jest jedynie oświadczeniem woli i nie wynika z niego w żaden sposób, że pozwany zaprzecza jakimkolwiek twierdzeniom powoda, a jedynie, że nie zgadza się z jego żądaniem. Tym samym pozwany powinien nie tylko wnieść o oddalenie powództwa, ale także wskazać, którym faktom przytoczonym przez powoda zaprzecza." (zob. Bodio J., Demendecki T., Jakubecki A., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III.).

W świetle powyższego pozwana chcąc skutecznie zaprzeczyć , iż prace wykonane przez powódkę nie stanowią utworu. powinna wskazać tą okoliczność i jej zaprzeczyć, a nie ograniczać się do stwierdzenia, że zaprzecza wszystkim wyraźnie nieprzyznanym twierdzeniom powódki. Nadto ze stanowiska pozwanej wyrażonego w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wynika wręcz, że pozwana wprost przyznała, że prace wykonane przez powódkę , a określone w pozwie stanowią utwór skoro podnosiła, że „ utwory opisane w pozwie stanowią własność spółki”. Także przesłanie przez pozwaną powódce w lipcu 2015 r projektu umowy o dzieło w zakresie wizualizacji budynku, zawierającego przeniesienie na pozwaną autorskich praw majątkowych na wyszczególnionych w projekcie umowy polach eksploatacji, wskazuje jednoznacznie, że pozwana uznawała wizualizację sporządzoną samodzielnie przez powódkę, jako utwór w rozumieniu art. 1 ustawy prawo autorskie.

Niezasadnie także apelująca kwestionuje ustalenie, że udział powódki w zespole projektowym miał znamiona twórczego i był równy z pozostałymi współtwórcami . Powyższa okoliczność wynika wprost z zeznań świadka D. S.- kierownika projektu, który jednoznacznie zeznał, że całkowicie nad zmianami projektu pracowała powódka, zaś jego rola polegała na koordynowaniu pracy powódki, przy czym wskazał, że to powódka wyjaśniała wątpliwości konstrukcyjne bezpośrednio z inwestorem bądź za pośrednictwem M. P. lub za jego pośrednictwem (k702v). Dodatkowym potwierdzeniem twórczego i równego udziału powódki w zespole projektowym jest dołączona do pozwu korespondencja mailowa pomiędzy powódką a świadkiem M. P. i prezesem zarządu pozwanej M. J., z

której wynika, że uwagi przekazywane przez w/w osoby, a odnoszące się do szkiców sporządzonych przez powódkę miały w większości charakter techniczny i funkcjonalny oraz, że powódka wysuwała własne propozycje odnośnie do zmian projektu, przy czym wkład powódki w wykonanie projektu miał charakter twórczy i indywidualny, a nie jak wywodzi apelujący techniczny. Niewątpliwie specyfika utworu architektonicznego, powoduje, że z racji funkcjonalnego przeznaczenia utwór taki determinowany jest wymaganiami technicznymi, konstrukcyjnymi i materiałowymi. Okoliczność, iż twórca korzysta z pewnych wzorców rozwiązań sama w sobie nie pozbawia jego projektu waloru utworu, a ochrona przewidziana w prawie autorskim przysługiwać może projektom indywidualnym (jednostkowym) jak i bardziej typowym. Indywidualny charakter projektu sprowadza się do własnej kompilacji dobranych przez autora, a powszechnie stosowanych rozwiązań. Niewątpliwie zakres prac wykonanych przez powódkę w projekcie zamiennym, który współtworzyła, cechował indywidualny, twórczy charakter, skoro taki charakter miała wykonana wyłącznie przez nią wizualizacja tego projektu architektonicznego, co wynika wprost z opinii biegłego sądowego A. G., której apelująca nie kwestionuje. Nie ma racji apelująca wywodząc, że powódka nie mając uprawnień architektonicznych nie mogła być uznana za autora utworu w rozumieniu ustawy o prawie autorskim. Nietypowość utworu architektonicznego polega min. na mnogości i różnorodności nośników, w postaci których taki utwór może być utrwalony lub zwielokrotniony, wśród których najbardziej oczywistymi są dokumentacja projektowa, wybudowany obiekt. Cechami wyróżniającymi utwór architektoniczny są forma i budowlane przeznaczenie, zaś ustalenie takiego utworu może nastąpić w formie projektu o dowolnym stopniu zaawansowania. Skoro zatem utwór architektoniczny nie musi wypełniać warunków niezbędnych dla jego zatwierdzenia jako projektu architektoniczno-budowlanego, to jego autorem bądź współautorem może być także osoba nie posiadająca uprawnień zawodowych do wykonywania projektów architektoniczno-budowlanych.

W świetle powyższego stwierdzić należy, że zarówno wizualizacja, której powódka była wyłączną autorką i projekt zamienny, którego była współautorką, spełniają wymagania utworu podlegającego ochronie wynikającej z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, co czyni także zarzut naruszenia art.1 ust.1 i 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych bezzasadnym. Nieuzasadniony okazał się także zarzut naruszenia art.9 ust.2 powołanej ustawy. Niewątpliwie przesłanką współtwórczości jest porozumienie obejmujące co najmniej zamiar stworzenia wspólnym wysiłkiem utworu, przy wzajemnej akceptacji wkładów twórczych, co może jednak nastąpić w formie konkludentnej. Taka sytuacja występowała w rozpoznawanej sprawie, jako że współautorzy projektu zamiennego przekazywali sobie wzajemnie swoje uwagi i koncepcje i wspólnie je uzgadniali, na co wskazuje korespondencje e-mailowa i zeznania świadków: D. S., M. P. i P. K.. Sąd Apelacyjny podziela także w całości pogląd Sądu Okręgowego poparty przytoczonymi przez ten sąd poglądami doktryny i orzecznictwa, że określona art.9 ust.3 powołanej ustawy o prawie autorskim wspólność prawa odnosi się tylko do praw majątkowych, a nie osobistych. Zatem skoro powódka w odniesieniu do projektu zamiennego dochodziła wyłącznie ochrony praw autorskich osobistych, to miała legitymację do samodzielnego działania.

Nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 67 ust.5 prawa autorskiego w zw. z art. 65§1k.c. Zgodnie z art. 61 ustawy prawo autorskie, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, nabycie od twórcy egzemplarza projektu architektonicznego lub architektoniczno-urbanistycznego obejmuje prawo zastosowania go tylko do jednej budowy. Istotą art. 61 tej ustawy jest ustanowienie wyjątku od zasady wynikającej z art. 52 ust. 1 ustawy, zgodnie z którą przeniesienie własności egzemplarza utworu nie powoduje przejścia autorskich praw majątkowych. Gdy utworem tym jest projekt architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny, jego twórca, przenosząc własność egzemplarza na inny podmiot, w razie braku odmiennych zastrzeżeń umownych godzi się na zastosowanie go tylko do jednej budowy. Z art. 61 ustawy prawo autorskie nie wynika, by uprawnienie do jednokrotnego wykorzystania nabytego egzemplarza projektu było nieprzenoszalne na inną osobę. Przeniesienie takie należy uznać za dopuszczalne, jeżeli zostanie dokonane przed jednokrotnym wykorzystaniem nabytego egzemplarza przez tego, który nabył jego własność od twórcy. W takiej sytuacji powyższy przepis (art. 61 powołanej ustawy) zachowuje swoją funkcję ochronną wobec twórcy, nie pozbawiając przy tym uprawnień nabywcy egzemplarza projektu do jego jednorazowego wykorzystania.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak jednak podstaw do przyjęcia, jak tego chce apelująca, że powódka udzieliła pozwanej licencji niewyłącznej na korzystanie z projektu zamiennego i wizualizacji. Przeniesienie uprawnień

licencyjnych o charakterze licencji niewyłącznej nie wymaga formy pisemnej (art.67 ust.2 i 5 ustawy prawo autorskie) , niemniej analiza rzeczywistego zamiaru stron jak i okoliczności w jakich doszło do wydania przez powódkę projektu zamiennego i wizualizacji stronie pozwanej, przeczą twierdzeniu apelującej o udzieleniu licencji niewyłącznej, które to twierdzenie zresztą po raz pierwszy zostało podniesione dopiero w apelacji. Z treści maila powódki skierowanego do pozwanej, po przesłaniu jej projektu pisemnej umowy, jednoznacznie wynika, że ustna umowa na wykonanie projektu zamiennego i wizualizacji nie zawierała żadnych ustaleń nie tylko odnośnie do przeniesienia na pozwaną praw autorskich majątkowych do tych utworów ,ale także żadnych ustaleń co do pozwolenia na publikację wizualizacji w portalach społecznościowych, prasie, czy stronach internetowych.(k 135). Także zeznania powódki potwierdzają ,że liczyła się z tym ,że wizualizacja i rzuty będą udostępniane potencjalnym klientom, ale nie w prasie i portalach społecznościowych, co wskazuje ,że powódka przenosząc na pozwaną własność projektu zamiennego i wizualizacji godziła się jedynie na zastosowanie ich do jednej budowy (art.61 ustawy). Powyższe znajduje także potwierdzenie w zeznaniach Prezesa zarządu pozwanej M. J., który zeznał, iż nie musiał mieć zgody powódki na korzystanie z wytworzonych przez powódkę utworów, bowiem uznawał ,że powódka była jego pracownikiem, co potwierdza, że wola stron wyrażona w ustnej umowie, nie obejmowała udzielenia przez powódkę stronie pozwanej licencji niewyłącznej na korzystanie z projektu zamiennego i wizualizacji. Tym samym przewidziane art. 65 ustawy ,domniemanie udzielenia licencji zostało obalone, co czyni zarzut naruszenia powołanego przepisu nieuzasadnionym.

Niezasadnie również apelująca zarzuca naruszenie art. 61 prawa autorskiego w zw. z art. 65§1k.c. Sąd Apelacyjny podziela w całości pogląd wyrażony przez R. M. (3) w komentarzu do ustawy prawo autorskie, iż : „ zgodnie z art. 61 pr. aut. nabycie projektu od twórcy obejmuje „prawo zastosowania do budowy”. Takie określenie zakresu korzystania z utworu odbiega od nazewnictwa pól eksploatacji i przypomina sformułowania używane w przepisach o dozwolonym użytku, w których wskazuje się na dozwolone cele korzystania, a nie na konkretne pola. „Prawo zastosowania projektu do budowy” pozwala na korzystanie z utworu w takim zakresie, w jakim jest to potrzebne dla realizacji celu, którym jest wzniesienie budowli. Obejmuje ono przede wszystkim możliwość wytworzenia egzemplarza techniką budowlaną, ale także wszelkie inne sposoby korzystania z utworu, które są niezbędne do osiągnięcia tego celu w typowym procesie inwestycyjnym w budownictwie (np. zwielokrotnianie projektu lub jego fragmentów i przekazywanie ich podmiotom zaangażowanym w proces wznoszenia budowli). **Wyłączone są te sposoby korzystania, które nie są niezbędne do wzniesienia budowli (np. rozpowszechnianie wizualizacji przyszłego obiektu w formie reklamy).** W literaturze rozważany jest problem możliwości wprowadzania zmian i dokonywania opracowań w ramach „prawa zastosowania do budowy”. **Przepis ten pozwala na wzniesienie budowli zgodnie z projektem, ewentualnie z koniecznymi zmianami nietwórczymi, ale nie pozwala na stworzenie nowego utworu na bazie tego, który został utrwalony w projekcie.**” W tych warunkach wprowadzenie kolejnej kondygnacji budynku w projekcie zamiennym współautorstwa powódki i wizualizacji autorstwa powódki , jakich dokonała K. G. (1), nie mieści się w ramach regulowanych przepisem art. 61 prawa autorskiego i wymagało zgody powódki.

Nie ma także racji apelująca zarzucając naruszenie art. 60 ust. 1 w zw, z art. 60 ust. 5 Prawa autorskiego w zw. z art. 17 pkt 3 w zw. z art. 20 ust. 1 do 4 w zw. z art. 21 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t. j. Dz. U 2019 r. poz. 1186, dalej: „Prawo budowlane”) Zarzuty apelującej w tym przedmiocie są niezasadne , jako, że powódka nie wiązała naruszenia jej osobistych praw autorskich do projektu zamiennego i wizualizacji z nie zawarciem z nią umowy o pełnienie nadzoru autorskiego i tym samym nie zapewnienie jej prawa do nadzoru nad sposobem korzystania z tych utworów (at. 16 ust,5 ustawy) ., lecz z naruszeniem prawa do autorstwa utworu i prawa do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania tj. do integralności utworu.

Zarzut naruszenia art. 33² prawa autorskiego okazał się także bezzasadny. Korzystanie z utworu na podstawie omawianego przepisu nie może naruszać autorskich praw osobistych, w szczególności prawa do autorstwa (oznaczenia autorstwa utworu) , integralności utworu czy rzetelnego wykorzystania, a to wobec treści art. 34 i 35 ustawy prawo autorskie. W rozpoznawanej sprawie pozwana, wbrew powyższej regulacji, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem pozwolenia zamiennego na budowę z dokumentacji projektowej złożonej do Starostwa

w Ż. wykreśliła powódkę z rubryki opracował, stąd przepis art. 33² prawa autorskiego nie znajdował w sprawie zastosowania.

Zarzut naruszenia art. 17 ustawy prawo budowlane i w konsekwencji zarzut braku legitymacji biernej pozwanej był bezzasadny. Sądu Okręgowego szczegółowo zaprezentował na str.28uzasadnienia swój pogląd w tym zakresie, który, Sąd Apelacyjny podziela w całości, bez ponownego przytaczania argumentacji.

Z przedstawionych względów apelacja jako bezzasadna podlegała z mocy art. 385k.p.c. oddaleniu.

Konsekwencją oddalenia apelacji było rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego ,którymi obciążono pozwaną , jako stronę przegrywającą sprawę. (art. 98§1i 3k.p.c.). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie pełnomocnika powódki obliczone stosownie do §10ust.1 pkt.2 w zw. z §2pkt.5 (od roszczeń majątkowych)i §8ust.1 pkt.2 (od roszczeń niemajątkowych) rozporządzenia z 22.10.2015r w sprawie opłat za czynności adwokackie. (Dz.U. 2015.1800 ze zm.).

Małgorzata Gulczyńska Maciej Rozpędowski Małgorzata Kaźmierczak